

Vore Græsmarker.

(Af Lændercommissair **Lacoppidan**, første Lærer ved Agerdyrkningskolen paa Næsøgaard.)

Indtil for en Snees Aar tilbage var Kornproductionen saagodtsom udelukkende Formaalet for al Jorddyrkning hertillands, og i Landets frugtbare Egne ere endvidere, med saa Undtagelser, de dyrkede Productioner underordnede Kornavlens. Meget seent ere vi komne til den Erkjendelse, at Kornavl og Kreaturhold bør holde Skridt; at en Deel af det høstede Korn, forvandlet til Smør og Kjød, ikke alene giver en sikkrere Indtægt, men at det solgte Korn kun efterlader en værdiløs Halm, medens Meieriproduktet og Fedeqvæget foranledige en værdifuld Gjødning.

Efterhaanden som denne Erkjendelse voxer, ville Foderurterne gjøre Indgreb i Kornmarkerne, og hver Kvadratalen Jord, med Rodfrugter og Bladvæxter til Foder, er et Skridt til en forsøgt Production. Det er imidlertid saa langt fra, at jeg med vort Klima og andre Forhold vil tilraade et engelsk Agerbrug, at jeg tværtimod anseer Kornproductionen som det danske Agerbrugs bedste Støtte; jeg vil kun, at Kreaturholdet skal være Kornavlens sideordnet; at idetmindste Halvdelen af det dyrkede Areal skal afgive et kraftigt Foder og Græs til Kreaturerne.

Ingen af vore dyrkede Væxter yde et saa stort Foderudbytte som Rodfrugterne, hvilket fremgaaer ved Sammenligningen

af Foderværdien af en Afgrøde Runkelroer med en Sædafgrøde paa lige Areal: Paa en Tønde Land velbehandlet Jord kan man regne en Afgrøde af 250 Tdr. Runkelroer; Tønden regnet til 11 Lpd., bliver det 2750 Lpd., og sætte vi 4 Lpd. Roer lige med 1 Lpd. Hø, bliver det en Høvardi af $687\frac{1}{2}$ Lpd. Paa en Tønde Land af samme Beskaffenhed som Noelandet, kunne vi regne 15 Tdr. Byg à 12 Lpd., bliver 180 Lpd., der, reduceret til Hø — 1 Lpd. Byg = 2 Lpd. Hø — giver en Høvardi af 360 Lpd., hvortil endnu maa lægges Halm, der kan anslaaes til circa 250 Lpd. — $2\frac{1}{2}$ Lpd. Halm = 1 Lpd. Hø — giver 100 Lpd. Hø.

1 Td. Land med Runkelroer vil saaledes give en Foderværdi af $687\frac{1}{2}$ Lpd. Hø, og 1 Td. Land med Byg, af 460 Lpd. Hø.

En Skjeppe Roer, et Par Pd. Kjerne og en 5 til 6 Pd. Hø, i Forening med den Halm, Kreaturet vil æde, vil være et tilstrækkeligt dagligt Vinterfoder til en Malko og sikkre et rigeligt Product og en kraftig Gjødning, under den Forudsætning, at vi kunne byde en Græsning, der staaer i Forhold til Vinterfoderet; thi det er Græsjet, der skal betale Vinterfoderet, ikke alene fordi det yder det største, men ogsaa det bedste og billigste Product.

Vi træffe langt hyppigere rige Kornmarker end frodige Græsmarker; Marsagerne hertil ere flere og den nærmeste vistsnok, at vi da først udlægge Marken til Græs, naar den tildeels er udtomt af forudgaaende Sædafgrøder. Græsningen behøver Kraft til at voxe frem og udfolde en rigelig Mængde Blade; vi nøies ikke med den første Afgrøde, men forlange, at det afslaaede eller afbidte Græs hurtig igjen skal erstattes, uden at spørge, hvorfra Planterne skulle tage Midlerne til deres Ernæring. En hurtig Væxt er først og fremmest betinget af en tilstrækkelig Mængde let tilgængelig Næring i Jorden; thi vel optage de bredbladede Foderurter deres Hovednæring fra Atmosfæren, men til at paavirke denne, have vi intet andet Middel, end at forsyne Jorden med saadanne plante-

nærende Stoffer, der virke til en kraftig Bladdannelse; nu ere netop disse Stoffer de, der af den tilførte Gjødning hurtigt udvaskes og gaae tabte for Vegetationen, naar de ikke med korte Mellemrum og i smaa Qvantiteter tilføres Jorden, ligesom en Staldgjødning, der ved en skjodesløs Behandling har mistet sin Saft (Mogvandet), netop savner de bladdannende Stoffer.

Det er bekjendt nok, at de forbausende Afgrøder af det italienske Raigræs, som Englænderne producere, skyldes Vanding med flydende Gjødning. Selv har jeg paa en Reise i afvigte Sommer havt Leilighed til at overbevise mig om den næsten utrolige Virkning af Kloverens Vanding med flydende Gjødning. Under et Ophold i Neuhaus i Schweiz, saae jeg hos Hr. Täüscher en stor Ko, to Faar og en Geed, der afgav den til Huusholdningen fornødne Mælk, staldsødrede med Klover, og da jeg i en viid Omkreds af Huset kun kunde opdage en lille Loft med Klover, undrede jeg mig over, at et saa lille Areal kunde afgive saamegen Næring. Eieren forfikkrede mig da, at kun Halvdelen af Loften alene — som jeg maalte ved to Gange at affridte den og fandt at udgjøre ialt c. 1 Td. Land — fra det tidlige Foraar havde ydet et rigeligt Foder, idet den nu (sidst i August) blev aflaaet for fjerde Gang. Den anden Halvdeel var ligeledes flaaet 4 Gange og Afgrøden gjort til Hø. I de fem Dage jeg boede paa Stedet, havde jeg Leilighed til at lære følgende Fremgangsmaade: Al flydende Gjødning, saavel fra Stalden, Priveterne, som selv Karvandet, blev med stor Omhyggelighed samlet i en Beholder, dækket med en Rist af Træstænger, hvorpaa den faste Gjødning lagdes, deels for at faae denne udvasket og deels for at tjene som et Dække for Ailegruben, og naar en c. 1000 □ Alen Klover var flaaet, blev Stykket vandet fra Gruben, idet Ailen udfjortes i en Tønde, og Fruentimmer med Lettebøtter overøste Stubben. Jordmonnet i Loften var i c. $\frac{3}{4}$ Al. Dybde især forvittret Leersfiser og Kalksteen, hvilende paa Klippegrund, og jeg maa

endnu bemærke, at Stedet var et Gjøstgiveri, som jo maatte bidrage til Forøgelsen af Ailemængden. Paa min videre Reise saae jeg jevnlig Fruentimmer beskæftigede med Græsmarkerne's Banding.

Under et fireaarigt Ophold i Ditmarsken har jeg havt Leilighed til at lære Marskgræsgangene og deres Virkning at kjende; jeg har seet hundredaarigt Græsleie, paa denne af Naturen saa rige Bund, der aldrig havde været opbrudt, som foruden den af Kreaturerne tabte Gjødning og den fra Grovterne oprensede Skif, fra Tid til anden endnu fik en Extra-gjødning. Her vare et Par Skpr. Land tilstrækkelige til at græsse en stor jydsk Stud feed.

Det er en almindelig Klage hos os om Sommeren, at enten have vi for lidt Græs, eller det bliver for stort. Jordens naturlige Bestaaffenhed har jo en væsentlig Indflydelse, og Regn og Varme raade vi ikke over, men Jorden kunne vi paavirke ved Draining, Mergling og anden Jordblanding, og frem for alt ved kraftig Gjødning; ved Bandedledning kunne vi gjøre den varmere og porøsere og derved istand til at indsuge den atmosfæriske Fugtighed, hvorved Vegetationen bliver mere uafhængig af Veirliget. Udlægge vi Jorden til Græs i en kraftig Gjødningstilstand, fremkaldt ved en kraftig Vinterfodring og omhyggelig Behandling af den vundne Gjødning, saa det Værdifuldeste — Gjødningsjæsten — ikke løber bort, da vil den kraftige og hurtig vokende Græsning ikke udeblive; Møgsjæsten er lige saa værdifuld, som den Fuglegjødning vi nu hente ved Verdens Ende.

Med et onskeligt Resultat har jeg i flere Aar udsaaet 2 til 300 Pd. phosphorsur Kalk med Kloveren og jeg anseer dette Middel særdeles egnet til at bøde paa den, ved de forudgaaede Sædafgrøder, tabte Kraft i Jorden. Maaskee vil Been-gjødning endnu være bedre skicket hertil paa Grund af dens langsommere Opløsning, hvorved den bliver en varigere Kilde under et to à treaarigt Græsleie, og jeg imødeser med Vængsel de Resultater, som ganske vist ikke ville udeblive, efter den

Fremgangsmaade, som en af Landets største og driftigste Landmand iaar har paabegyndt, idet han giver hver Tonde Land, der udlægges, fra 300 til 500 Pd. Beenmeel, som han selv fabrikerer; den samme Mand, i hvis velforstaaede Interesse det har ligget, ikke at slye et Offer af indtil 5 Tdr. Sæd til hver Ko af en Besætning paa over 200 Malkekoer, og det allerede i flere Aar.

Saa vist som det staaer i vor Magt at virke til en kraftig og hurtigvoksende Græsning, ligesaa vist kunne vi ogsaa, ved en tyk Saaning, hindre Græsset i at blive for grovstænglet og derved ubehageligt for Dvæget. Jeg har kun søgt Dyrkningen af vore almindelige Græs- og Klover-Arter, men directe Forsøg med Fodringen af Thimotheigræs og Raigræs have godtgjort, at Raigræsset baade som Græsning og som Hø staaer langt over Forstaaente. Raigræsset passer for ethvert Jordsmøn, naar dette kun ikke er for fugtigt, og jeg har med Held dyrket det paa Jyllands skarpeste Heder og Kallundborgegnens Leerjord. I en Række af Aar har jeg paa kraftig Leerjord til to- og treaarigt Græsleie udsaaet den sædvanlige Mængde, 1 Lpd. Kloverfrø ($\frac{3}{4}$ rodt og $\frac{1}{4}$ hvidt), men istedetfor 4 à 8 Pd. Raigræs har jeg saaet $1\frac{1}{2}$ à 2 Lspd. sammen med Kloveren pr. Td. Land, og derved opnaaet en tæt og fin Græsbund, ligesom den store Mængde Græsfrø aldrig har undertrykt Kloveren, men kun bidraget til, at ogsaa denne blev mere finstænglet.

Det er altid forekommet mig, at den almindelige Maade, at nedharve Klover- og Græsfrøet, ikke er fuldkommen hensigtsmæssig, idet utallige af de fine Frøkorn ved at nedbringes for dybt i Jorden ikke komme til at spire. I 12 Aar har jeg, stedse med Held, først udsaaet Klover og Græs efterat Marken var afharvet, og dækket det ved at tiltromle Marken paatvers af de ved Harvningen fremkomne Smaaflamme.

Idet jeg har udtalt en saa gunstig Dom om det engelske Raigræs i Almindelighed, er det kun nærmest i Sammenligning med Thimotheigræsset, der paa et for Raigræsset ugunstigt

Jordemon, som tørveagtig eller fugtig Sandbund, ikke bør udelades af Græsblandingen, ligejom jeg i det Hele taget anseer det som det ene Rigtige at udsaae forskjellige Græsarter blandede, naar disse kun vælges med Skjonsomhed efter Jordbund og samtidig Udvikling, hvorved vi nærme os Naturens Fremgangsmaade med de naturlige Græsganges Besaaening, gjøre Græsgangene sikkrere og tillige behageligere for Dyrene. Selv har jeg ingen Erfaring om de meest passende Græsblandinger, og de enkelt staaende Forsøg hertilands ere vel tildeels endnu meget nye; men jeg troer, at det vilde være i den almindelige Interesse, om Forsøg dermed bleve foretagne, som og om Resultaterne af de allerede vundne Erfaringer bleve offentliggjorte.

Før jeg slutter disse Bemærkninger, hvis Hensigt nærmest har været, at fremsætte mine Erfaringer om, og Betingelser for en heldig Græsavl, samt opfordre til en Discussion om dette vigtige Emne, skal jeg endnu gjøre opmærksom paa de hyppige Navneforvekslinger af Græs- og Kløver-Arter, som Følge af de synonyme danske Benævnelser for flere, hvorved det stundom hænder, at man, ved at henvende sig til Frøhandlerne, faaer det Urette, istedetfor det Rigtige. Saaledes bruges hyppigt Benævnelsen „grov, eller dansk Raigræs“ om det eetaarige Græs, blød Heire, *Bromus mollis*. „Gul Kløver“ og „Steenkløver“ bruges islæng for Planter af høist forskjellig Natur: Steenkløver, *Melilotus officinalis*, er en til Malkeføer mindre passende Plante, da den giver Melken Afsmag, og jeg har aldrig seet den dyrket hos os; „Gul Kløver“ er en Fællesbenævnelse for humleagtig Snegleballe og Seglsnegleballe, der begge ere Lucernearter, men den Sidstnævnte, *Medicago falcata*, ogsaa kaldet svensk Lucerne, er stiv og træagtig, og hvor jeg har seet den dyrket, er det som oftest skeet ved en Feiltagelse og mod Dyrkerens Villie. Derimod er den humleagtige Snegleballe, *Medicago lupulina*, en god Foderurt, som lader sig dyrke paa høi og leret Bund, passende til Blanding med Kløverarterne i ringe Mængde,

men den er efter Dreier eetaarig. Svensk Klover, Alfikeklover og fladhoved Klover ere Fællesbenævnelser for *Trifolium hybridum*, en Mellemform imellem Rød- og Hvid-Kloveren; den egner sig ligeledes til Kloverblanding og gjør mindre For- dringer til Jorden end de almindelige Kloverarter.

Forøvrigt skal jeg henvise til en Afhandling i nærværende Tidsskrifts 2det Bind, 1854, Pag. 50: „Om de Klover- og Græsarter, som egne sig for to- eller treaarige Græsmarker,“ ligesom den iaar af Gartner Benzien udgivne Oversættelse af „Peter Lamsons Beskrivelse af Græsarterne“ indeholder Op- lysninger om de dyrkede Græsarters Natur, Saaening og passende Blandingsforhold.
